

SOLUȚII DE CONSERVARE - RESTAURARE LA TEXTILE ARHEOLOGICE

Eleonora ROȘU

Obiectele descoperite pe șantierele arheologice sunt de o mare diversitate ca structură și tipologie, predominând cele anorganice. Dintre materialele organice, sunt susceptibile degradării textilele, pentru structura lor. Odată ajunse în sol, în condițiile de zacere, funcție de reacția bazică sau acidă a acestuia, suferă degradări fizico-mecanice și chimice. Scoaterea lor la suprafață, determină datorită fluctuațiilor de temperatură și umiditate, dereglarea stabilității microclimatice, ce se concretizează distructiv și determină modificări exteriorizate prin desfacerea fibrelor (scămoșeri, pierderi ale rezistenței și elasticității, oxidări).

Pornind de la considerentele enumerate ne-am propus să prezentăm starea de conservare și procedee de conservare-restaurare pentru salvarea unui material arheologic textil provenit din complexul arheologic Hodod. Materialul, cu valoare istorică deosebită, a ridicat probleme de identificare și datare datorită gradului ridicat de deteriorare. Deși sicriul a fost datat 1733, considerăm că textilele nu corespund acestei perioade.

O primă și urgentă măsură a constituit-o păstrarea umidității pieselor în momentul scoaterii din sol și trecerea treptată la un conținut de umiditate corespunzător noului mediu și anume, păstrarea în camera de spălare cu un microclimat corespunzător, creând o umiditate cu valoare ridicată, prin pulverizare fină cu apă distilată, periodic, până la terminarea investigațiilor.

Dezinfecția materialului textil a fost efectuată prin pulverizarea cu un fungicid Tymol în soluție 5% având ca scop și desprinderea particulelor de sol.

În urma cercetărilor arheologice efectuate în comuna Hodod jud. Satu-Mare, în perioada 7 - 18 decembrie 1994, în incinta Bisericii reformate, a fost descoperit și cercetat cavoul familiei Thuri.

Situl arheologic din acest perimetru a fost condus de arheologul Gheorghe Lazin de la Muzeul Județean Satu- Mare. Cavoul datat 1733.

În cele ce urmează aș dori să fac doar o semnalare a unui inventar de mormânt constând din obiecte vestimentare.

Cercetarea fiind în curs de desfășurare nu permite interpretări definitive asupra importanței descoperirii.

Cavoul fiind datat la 1733 poate fi pus în legătură cu existența pe raza comunei a vestitului castel baroc de la Hodod, proprietatea familiei Wesselenyi Degenfeld, ceea ce susține ipoteza și convingerea mea că este un costum unguresc cu caracteristicile modei provinciale ale epocii.

În vederea adunării unor informații cât mai bogate asupra inventarului descoperit, am procedat la o documentare, alături de biblioteca existentă în muzeu, am mai consultat materiale bibliografice la Muzeul "Josa Andras" din Nyiregyháza (Ungaria), profitând de

faptul că au o colecție bogată de secol XVIII.

Sub piatra cavoului au fost descoperite următoarele piese:

1. părul - urmează să i se facă analize antropologice care să elucideze dacă a aparținut persoanei înmormântate sau este o perucă ori meșă. Firele de păr sunt destul de bine păstrate, pe ele găsindu-se fragmente de dantelă din fir prețios, argint aurit de o execuție deosebită.

2. s-au găsit câteva **fragmente de voal** din mătase naturală, care pornind de la cap acoperea tot corpul ca un giulgiu.

3. fragment de panglică din mătase naturală a cărei funcționalitate nu poate fi definită deoarece nu a fost specificat locul exact unde s-a găsit, restauratorul nefiind prezent la deschiderea mormântului. Presupunem totuși că ele pot fi accesorii ale bluzei (cu care au fost strânse mânecile) sau puteau să pornească de la podoaba de pe cap.

4. corsetul decorat în față cu fir prețios și prevăzut cu balene.

5. fragment de bluză - țesătură de lână, de nuanță brună, din care se păstrează doar partea din față. Aceasta are croit un mic decolteu de formă pătrată, pe care se păstrează un șnur.

6. sub corset s-au găsit câteva **fragmente de mătase naturală** colorată, presupunând că ele provin dintr-o bluză. Conform modei vremii era îmbrăcată sub acest corset.

7. fusta - țesătură de lână flaușată, de nuanță brună, decorată la poale cu dantelă din fir de bumbac. Ea prezintă în partea din față o tăietură (probabil chiar croită) având o formă pătrată, tivită pe margini.

Această croială fusese acoperită cu un șorț. După decolorările paralele și aproape simetrice presupunem că fusta a fost plisată, fapt dovedit și de un fragment de brâu.

8. fragmente de brâu de la fustă, din același material cu fusta, care dovedește că fusta a fost plisată.

9. brâul - legat la această piesă. În urma documentației făcute a reieșit că acesta nu aparține costumului femeiesc ci este o piesă specifică celui bărbătesc. El este foarte deteriorat.

Prezența în acest inventar la un loc cu costumul femeiesc ar presupune că inventarul a două morminte a fost pus într-unul singur, clarificarea acestei presupunerii este însă de competența muzeografului.

În concluzie, aceste piese au intrat în laborator cu pământ, resturi humice, murdărie, pătări cu săruri de cupru, rupturi multiple a firului de bumbac și mătase, depuneri fosfo-calcice, etc.

După îndepărtarea superficială de pământ și resturi humice, o parte din textilele arheologice au fost identificate și semnalate următoarele *deteriorări*:

- degradări mecanice: depuneri de pământ, resturi humice, lipsuri mari, pete, depuneri fosfo-calcice;

- degradări fizico-chimice: fragilizarea mătăsii, țesăturii, putrezirea mătăsii;

- degradări biologice: depuneri de mușgai, depuneri fosfo-calcice.

Pornind de la degradările menționate, fazele procesului de conservare-restaurare se vor succeda de la caz la caz.

Tratamentul de curățire necesită condiții speciale și mare atenție, care se va repeta de

mai multe ori, deoarece piesele sunt foarte murdare, iar găsirea suportului adecvat și a tehnicilor de consolidare vor necesita numeroase încercări.

O primă etapă a constat în curățirea mecanică, degajarea pământului, separarea fragmentelor textile de cele metalice, prepararea soluțiilor pentru tratament local și imersarea celor care permit.

Curățarea s-a făcut pe sticlă, cu pensule moi, în soluție (7 părți apă distilată, 2 părți alcool, o parte glicerină). Curățirea a fost repetată de mai multe ori deoarece piesele au fost foarte murdare.

Uscarea s-a efectuat cu hârtie de filtru.

În cele prezentate mai sus am încercat o semnalare succintă a inventarului mormântului respectiv, specificând câteva metode de conservare utilizate, urmând ca restaurarea să se facă pe parcurs, oferind muzeului nostru o piesă de excepție, iar specialistului muzeograf o bază de valorificare și reconstituire a descoperirii.

Mulțumesc doamnei Spiridonia Macri, restaurator textile la Muzeul Național de Istorie București, pentru ajutorul acordat în procesul de conservare-restaurare a pieselor prezentate.